

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Josefa Baxy a soudkyně JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **L. K.**, zastoupeného J. K., opatrovnící, a Mgr. Jiřím Hrbkem, advokátem se sídlem Komořanská 63, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 2. 2018, č. j. MPSV-2018/31137-912, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 10. 2018, č. j. 42 Ad 7/2018 – 88,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se žalobou podanou u Krajského soudu v Praze domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Příbrami ze dne 28. 6. 2017 ve věci příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Současně požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce.

[2] Krajský soud usnesením ze dne 27. 4. 2018, č. j. 42 Ad 7/2018 – 27, žádosti zamítl, neboť dospěl k závěru, že žalobce společně s ostatními členy jeho domácnosti má dostatek prostředků, a proto nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Kasační stížnost žalobce Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 11. 7. 2018, č. j. 2 As 163/2018 – 24. Zároveň ovšem odůvodnění krajského soudu částečně korigoval. Krajský soud měl žádost zamítnout nikoliv z důvodu, že měl žalobce dostatečné finanční prostředky, to z údajů poskytnutých opatrovníci nebylo možné dovodit, ale z toho důvodu, že žalobce, resp. jeho opatrovnice, neuvedla a nedoložila potřebné údaje ohledně výdajů, a žalobce proto neunesl břemeno tvrzení, ani břemeno důkazní ohledně svých majetkových poměrů.

[3] Dne 27. 8. 2018 žalobce podal u krajského soudu opakovanou žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce.

[4] Krajský soud v záhlaví označeným usnesením žádosti zamítl. Z prohlášení žalobce o osobních, majetkových a výdělkových poměrech ze dne 19. 3. 2018 a 27. 8. 2018 soud zjistil, že žalobce žije ve společné domácnosti s otcem a matkou, na jejichž péči je závislý. Není zaměstnán, neboť je plně invalidní. Žalobce neplatí nájemné, neboť bydlí v rodinném domě ve vlastnictví matky. Jeho příjmy tvoří invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně ve výši 10.300 Kč a příspěvek na mobilitu ve výši 550 Kč (od 1. 1. 2018, do té doby 400 Kč). Žalobce nemá majetek větší hodnoty, vyjma zůstatku na penzijním spoření ve výši 51.078 Kč, na nějž přispívá jeho matka 500 Kč měsíčně. Žalobce trpí cukrovkou, kožními onemocněními (atopický ekzém) a alergiemi. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalobce pobírá příspěvek na péči ve výši 4.400 Kč, neboť je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve II. stupni, tj. středně těžká závislost.

[5] V prohlášení ze dne 17. 4. 2018 je dále uvedeno, že žalobcův otec pobírá starobní důchod ve výši 15.799 Kč a jeho matka pobírá starobní důchod ve výši 10.938 Kč, otec vlastní osobní automobil v hodnotě asi 60.000 Kč a matka i otec vlastní nemovitosti. Z doloženého výpisu z katastru nemovitostí k listu vlastnictví č. X pro k. ú. Ř. soud zjistil, že matka žalobce vlastní pozemky st. X a X a p. č. X a X, včetně stavby na pozemku st. X. Z doloženého výpisu z katastru nemovitostí k listu vlastnictví č. X pro k. ú. M. p. B. plyne, že otec žalobce vlastní pozemky p. č. X, X, X, X, X a X, včetně stavby na posledně jmenovaném pozemku.

[6] K výdajům uvedla opatrovnice v prohlášení ze dne 27. 8. 2018, že řada nezbytných léčiv je tak drahá, že žalobci v některých měsících nestačí ani invalidní důchod, nákladná je i diabetická strava. Dále uvedla jednorázové výdaje domácnosti za posledních několik let. Pokud jde o pravidelné výdaje domácnosti, uvedla: cca 1.000 Kč měsíčně na pohonné hmoty; úrazové pojištění žalobce 3.709 Kč ročně, uhlí na otop domu 55.000 Kč ročně, pojištění domu 3.617 Kč očně, daň z nemovitostí 2.690 Kč ročně, SIPO 2.520 měsíčně, vodné, stočné a komunální odpad cca 400 Kč měsíčně, prací a úklidové prostředky 300 Kč měsíčně. Výdaje na stravování činí: žalobce 6.000 – 9.000 Kč měsíčně, matka cca 4.500 Kč měsíčně, otec cca 6.000 Kč měsíčně. Výdaje na léky, léčebné prostředky a léčebnou péči: žalobce 2.000 – 10.000 Kč měsíčně, matka do 1.000 Kč měsíčně, otec do 1.000 Kč měsíčně. Ostatní výdaje (volný čas, rekreace, kultura, zájmy, záliby): žalobce do 1.000 Kč, otec a matka podle finančních možností - většinou nezbyvá.

[7] Krajský soud zdůraznil, že nezpochybňuje závažnost žalobcova zdravotního postižení, ani skutečnost, že je závislý na péči obou rodičů (zejména matky), kteří o něj celoživotně oddaně pečují v domácím prostředí. Je zjevné, že tato péče rovněž vyžaduje zvýšené finanční vydání, což se ostatně odráží i v údajích uvedených žalobcovou matkou. I za těchto okolností však soud nemůže rezignovat na posouzení poměrů žalobce (a členů jeho domácnosti) za účelem zjištění, zda splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.

[8] Z předložených podkladů vyplynulo, že celkový příjem domácnosti činí 41.987 Kč měsíčně. Na rozdíl od předchozího návrhu opatrovnice nyní precizně vyčíslila výdaje spojené s péčí o žalobce a chodem celé domácnosti, o nichž čestně prohlásila, že jsou pravdivé. Podle soudu tak z nich, s dílčími výhradami, bylo možno vycházet. Pro posouzení žádosti nebylo možné zohlednit mimořádné jednorázové výdaje. Rozhodné jsou především údaje o běžných (opakovaných) výdajích žalobce a celé domácnosti. Byť o správnosti některých položek (např. výdaje na stravování otce 6.000 Kč a matky 4.500 Kč) měl soud dílčí pochybnost, konstatoval, že celkový součet příjmů domácnosti je i tak vyšší, než celkový součet výdajů. Prostým součtem jednotlivých položek (částky placené ročně byly vyděleny počtem měsíců v roce; a u částek uvedených rozmezím – stravování a léky žalobce - vycházel soud ze střední hodnoty) lze totiž zjistit, že měsíční výdaje domácnosti činí cca. 35.600 Kč. Přebytek ve výši cca 6.000 Kč měsíčně tak lze využít k tvorbě úspor nebo k hrazení mimořádných nákladů.

[9] Ačkoliv je zřejmé, že péče o žalobce vyžaduje zvýšené náklady, nelze přehlédnout, že tyto zvýšené náklady jsou po většinu roku kryty z jeho vlastních příjmů, které ve svém součtu přesahují 15.000 Kč měsíčně. Invalidní důchod, který činí 10.300 Kč měsíčně, žalobci nestačuje pouze po dva měsíce v roce, jak uvedla jeho matka. Současně nelze přehlédnout, že žalobce nehradí nájem, ani jiné náklady běžně spojené s bydlením, přičemž hospodaření ve společné domácnosti za běžných okolností rovněž vede k „úsporám z rozsahu“, jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 2 As 163/2018 – 24.

[10] Krajský soud uzavřel, že žalobce s přihlédnutím k poměrům celé jeho domácnosti disponuje dostatečnými prostředky k hrazení nákladů spojených s vedením tohoto soudního řízení. Pokud jde o předpokládané náklady na soudní řízení, lze uvést, že řízení ve věcech sociální péče jsou podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, osvobozena od soudního poplatku. Případné náklady na zastupování advokátem by pak mohly dosáhnout celkové částky kolem 5.000 Kč [odměna advokáta ve výši 3.000 Kč za tři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby, účast na jednání) po 1.000 Kč podle § 7 bod 3, § 9 odst. 2 a § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), náhrada hotových výdajů ve výši 900 Kč za tři úkony právní služby podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, náhrada za daň z přidané hodnoty v sazbě 21 % ve výši 819 Kč; tj. celkem 4.719 Kč]. Částka potřebná k zajištění zastoupení advokátem by tedy nevybočovala z možností žalobce a jeho rodičů. Uhrazení částky za právní zastoupení lze s advokátem ujednat i ve splátkách. V řízení před žalovaným nadto již žalobce byl advokátem zastoupen, a i z tohoto hlediska se tedy nezdá, že by právní služby byly mimo jeho finanční možnosti. Konečně, byť by to zřejmě bylo pro žalobce nevýhodné, může taktéž získat prostředky i výběrem penzijního spoření.

II. Obsah kasační stížnosti

[11] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil proti usnesení krajského soudu kasační stížností z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[12] Stěžovatel nesouhlasil s napadeným usnesením, protože § 36 odst. 3 s. ř. s. váže posouzení otázky majetkových poměrů jen na osobu účastníka (s možností přihlídnutí k poměrům rodinné domácnosti, jak již upřesnil kasační soud) a předpokládá ryze individuální zjišťování a vyhodnocování podmínek. Stěžovatel je závislý na péči třetích osob, přičemž tuto péči mu prakticky výlučně poskytuje (od narození) jeho matka. Poskytuje ji celodenně již desítky let, což podstatně ovlivňuje a omezuje její vlastní život. Tuto skutečnost stát zohlednil příspěvkem na péči vypláceným stěžovateli v částce 4.400 Kč. Není proto správné uvedenou částku započítávat do příjmů stěžovatele, stejně jako příspěvek na mobilitu (550 Kč měsíčně), který je skutečně jen příspěvkem, nikoliv částkou pokrývající skutečné výdaje.

[13] Žalobce sice nemá se svou matkou uzavřenou nájemní smlouvu, to však neznamená, že by výdaje spojené s bydlením stěžovatele bylo možné vypustit ze zřetele. Tyto výdaje reálně vznikají a musejí být hrazeny. Pokud krajský soud argumentoval společnou domácností tří osob a sdílením určitých nákladů, měl zohlednit i existenci nákladů na bydlení stěžovatele, přestože „neplatí nájem“.

[14] Stěžovatel nesouhlasil s tím, že pro posouzení žádosti nebyly podstatné mimořádné jednorázové výdaje. K tomu, aby byl dům obyvatelný a splňoval alespoň základní požadavky současného bydlení, je třeba tyto výdaje průběžně a pravidelně vynakládat.

[15] Matka stěžovatele uvedla v prohlášení ze dne 27. 8. 2018, že „... řada nezbytných používaných léčiv je tak drahá ..., že stěžovateli v některých měsících ani nestačí invalidní důchod (2 měsíce v roce).“ Tím chtěla vyjádřit, že ve dvou měsících v roce dosahují jen výdaje na léčiva stěžovatele celkové částky, která je vyšší než invalidní důchod stěžovatele, a tedy, že na ostatní výdaje (např. stravování, ošacení nebo náklady na bydlení) z invalidního důchodu už nezůstane nic. K tomu matka stěžovatele doplňuje, že v celoročním průměru samotný invalidní důchod (a to i s případným zohledněním příspěvku na péči nebo příspěvku na mobilitu) nestačí na pokrytí nezbytných potřeb stěžovatele. Vznikající rozdíl hradí stěžovatelova matka na svůj úkor, obdobně jako hradí stěžovateli penzijní spoření.

[16] Stěžovatel souhlasil s obecným názorem krajského soudu o tom, že i zdravotně postižené osoby mohou disponovat dostatečnými příjmy a majetkem. To ovšem není případ stěžovatele. Ačkoliv soud uvedl, že pečlivě vážil stěžovatelovy poměry, zdržel se konkrétního objasnění svého závěru o neexistenci podmínek pro vyhovění návrhu stěžovatele. Poukaz na již existující zastoupení stěžovatele advokátem je zcela nepřipadný a o majetkových poměrech stěžovatele nic nevypovídá, správným není ani nástin předpokládaných nákladů zastoupení advokátem (částka by byla podstatně vyšší) nebo závěr o přebytku ve výši cca 6.000 Kč měsíčně (příjmy domácnosti – výdaje domácnosti) zakládající se na nesprávných předpokladech.

[17] Podle stěžovatele nebyl správný závěr, že výlučný majetek (nemovitý i movitý) ostatních členů domácnosti by měl být použit na úhradu právních služeb nezbytných

k prosazování práva stěžovatele ve věci zvýšení příspěvku na péči. Za nesprávný považoval i argument, podle kterého by stěžovatel prostředky na účtu penzijního spoření (právně původem z darů jeho matky v částkách 500 Kč měsíčně) mohl a měl na získání nezbytných prostředků použít. Takovou úvahu stěžovatel považuje za rozpornou s vůlí dárce a s dobrými mravy.

[18] Krajský soud se sice pokusil o pečlivé uvážení stěžovatelových poměrů, ovšem jen podle obecně platného schématu (platného pro průměrnou osobu). Ačkoliv si byl vědom nutnosti individuálního posuzování, neubránil se zobecňujícím hodnocením, která ovšem neodpovídají reálnému životu a zejména reálné situaci stěžovatele, z čehož vyplynul i nesprávný výklad a nesprávná aplikace práva. Podle přesvědčení stěžovatele je nezbytně třeba k ochraně, resp. k prosazení jeho práv odborné právní pomoci. O tom svědčí například obsah doplnění žaloby ze dne 31. 5. 2018 v nyní posuzované věci.

[19] Stěžovatel byl přesvědčen o tom, že za situace, kdy jeho příjem tvoří invalidní důchod v částce 10.300 Kč měsíčně, přičemž tato částka nestačí na pokrytí jeho nezbytných potřeb, je nemajetný (s výhradou zůstatku na účtu penzijního spoření v částce cca 50.000 Kč, kterou mu do současné doby jeho matka naspořila z jejích velmi skromných prostředků pro období, kdy už stěžovatel nebude moci využívat její péči) a domáhá se zvýšení příspěvku na péči (tedy zvýšení míry solidarity společnosti v jeho zdravotně znevýhodněné celoživotní situaci) v soudním řízení představujícím pro něj i jeho matku jako opatrovnici záležitost natolik složitou, že ji nejsou schopni sami zvládnout, jsou u jeho osoby předpoklady, aby byl od soudních poplatků osvobozen a k ochraně jeho práv je nezbytně třeba ustanovení zástupce. Z těchto důvodů proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu změnil tak, že návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů vyhoví.

[20] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[21] Kasační stížnost je přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[22] Kasační stížnost není důvodná.

[23] Předseda senátu může na návrh ustanovit zástupce, (1) jsou-li u navrhovatele splněny předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a (2) je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv (§ 35 odst. 9 s. ř. s.). Návrhu na ustanovení zástupce lze vyhovět pouze tehdy, jsou-li citované podmínky splněny kumulativně.

[24] Krajský soud shledal, že v posuzované věci není splněna první podmínka, neboť nejsou dány předpoklady pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků; splnění druhé podmínky proto již nehodnotil. Tím je i vymezen rozsah přezkumu v řízení před Nejvyšším správním soudem. Otázkou, zda je ustanovení zástupce třeba k ochraně práv stěžovatele, se proto Nejvyšší správní soud zabývat nemohl.

[25] Předpoklady pro osvobození od soudních poplatků jsou upraveny v § 36 odst. 3 s. ř. s., podle kterého „[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.“

[26] Citované ustanovení podmiňuje osvobození od soudních poplatků doložením nedostatečnosti prostředků. Právní úprava nestanoví objektivní hlediska pro posuzování poměrů účastníka řízení a dostatečnosti jeho prostředků, hodnocení splnění zákonných podmínek je tak rozhodnutím vázaným na soudcovské uvážení. Je proto na soudu, aby řádně a přezkoumatelně odůvodnil, zda osobní, majetkové a finanční poměry účastníka naplňují předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a tím i jednu z podmínek pro ustanovení zástupce soudem. Objektivní nedostatek finančních prostředků se nesmí stát překážkou přístupu k soudu.

[27] V nyní posuzované věci Nejvyšší správní soud přisvědčil krajskému soudu, že předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a tedy i jedna z nezbytných podmínek pro ustanovení zástupce, nejsou splněny.

[28] Již v předchozím rozsudku v této věci (č. j. 2 As 163/2018 – 24) Nejvyšší správní soud přisvědčil krajskému soudu v tom, že pro posouzení majetkových poměrů stěžovatele bylo s ohledem na okolnosti věci (stěžovatel je omezen ve svéprávnosti a za opatrovnici má svou matku, s níž, stejně jako se svým otcem, žijí v jednom rodinném domě, a ona o něj pečuje) namísto hodnotit souhrn příjmů a výdajů osob žijících ve společné domácnosti. Je totiž zřejmé, že všichni hospodáři spolu a ze společných příjmů hradí společné výdaje. To za běžných okolností vede k „úsporám z rozsahu“ při hrazení výdajů na domácnost. Kdyby žili každý sám, jejich výdaje by byly s největší pravděpodobností jinak strukturovány.

[29] Krajský soud proto nepochybil, zohlednil-li celkové příjmy a výdaje stěžovatele a jeho rodičů. Soud nezpochybňuje náročnost péče, kterou stěžovateli jeho matka celoživotně poskytuje. Tato skutečnost ovšem neodůvodňuje vynětí částky odpovídající příspěvku na péči z celkové částky příjmů, která je rozhodná pro posouzení předpokladů pro osvobození od soudních poplatků. Obdobně nelze přisvědčit námitce, že by z posuzování příjmů měl být vyloučen příspěvek na mobilitu, neboť podle tvrzení stěžovatele nepokrývá skutečné výdaje.

[30] Z napadeného usnesení vyplývá, že krajský soud vzal v úvahu výdaje na bydlení celé domácnosti, jak je uvedla matka stěžovatele v prohlášení ze dne 27. 8. 2018. Stěžovateli nelze přisvědčit, že by krajský soud vypustil náklady na jeho bydlení ze zřetele. Jak již soud uvedl výše, v případě společné domácnosti více osob bývá pravidlem, že výdaje na bydlení v přepočtu na osobu jsou nižší, než pokud by tyto osoby bydlely samostatně. Krajský soud nebyl povinen započíst mezi výdaje domácnosti hypotetický nájem, který by stěžovatel platil, pokud by měl uzavřenu nájemní smlouvu, ale správně vyšel z toho, že v rámci posouzení výdajů domácnosti zohlednil výdaje uvedené matkou stěžovatele jako výdaje společné. Specifické výdaje na bydlení, které by souvisely s jeho osobou nebo jeho zdravotním stavem, stěžovatel neuvedl.

[31] Nejvyšší správní soud přisvědčil krajskému soudu také v tom, že pro posouzení žádosti nebyly podstatné mimořádné jednorázové výdaje, které stěžovateli rodiče museli uhradit v uplynulých několika letech. Soud nepochybně, že v rámci údržby domu a vybavení domácnosti nepochybně vznikají mimořádné jednorázové výdaje, které mohou představovat i vysoké částky. Ale právě jejich mimořádná povaha a jednorázovost brání jejich započtení do hodnocení, zda aktuální finanční situace stěžovatele odůvodňuje ustanovení zástupce soudem.

[32] Dále stěžovatel namítl, že jeho matka v prohlášení ze dne 27. 8. 2018 uvedla, že „... řada nezbytných používaných léčiv je tak drahá ..., že stěžovateli v některých měsících ani nestačí invalidní důchod (2 měsíce v roce)“, čímž chtěla vyjádřit, že ve dvou měsících v roce dosahují jen výdaje na léčiva stěžovatele celkové částky, která je vyšší než invalidní důchod stěžovatele, a tedy, že na ostatní výdaje (např. stravování, ošacení nebo náklady na bydlení) z invalidního důchodu už nezbude nic. Stěžovateli lze částečně přisvědčit v tom, že vyjádření krajského soudu, podle kterého invalidní důchod nedostačuje stěžovateli pouze po dva měsíce v roce, plně neodpovídá citovanému tvrzení, z něhož vyplývá, že výše výdajů na léky (nikoliv celková výše výdajů stěžovatele) ve dvou měsících v roce překračuje výši jeho invalidního důchodu. Na druhou stranu v témže prohlášení ze dne 27. 8. 2018 matka stěžovatele uvedla, že výdaje na léky a léčebnou péči stěžovatele činí 2.000 až 10.000 Kč měsíčně. Krajský soud proto oprávněně usoudil, že s výjimkou dvou měsíců v roce (z důvodu pylové sezóny a stěžovatelovy alergie), v ostatních měsících roku zbývá ze stěžovatelova důchodu a jeho dalších příjmů, které v součtu tvoří cca 15.000 Kč, dostatečná částka, z níž je možné hradit jeho další výdaje, včetně zvýšených výdajů na léky ve zmíněných dvou měsících.

[33] Stěžovatel nedůvodně vytkl krajskému soudu nesprávný závěr, podle kterého by měl výlučný majetek (nemovitý i movitý) ostatních členů domácnosti být použit na úhradu právních služeb nezbytných k prosazování práva stěžovatele ve věci zvýšení příspěvku na péči. Takový závěr krajský soud neučinil. Krajský soud nepochybil v tom, že zohlednil vlastnictví nemovitostí rodiči stěžovatele. Podle usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 – 95, č. 2163/2011 Sb. NSS, soud při úvaze o splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků vychází nejen z finanční hotovosti, již žadatel disponuje, ale bere v úvahu i jeho celkové majetkové poměry včetně vlastnictví nemovitostí; to však samo o sobě není překážkou osvobození od soudních poplatků.

[34] Rozšířený senát v daném usnesení dále uvedl, že plní-li nemovitost účel nezbytného rodinného bydlení či rekreace, nelze po účastníku řízení spravedlivě žádat, aby zpeněžil či zastavil nemovitost kvůli zaplacení poplatku s tím, že v případě úspěchu ve sporu mu bude tato částka v rámci nákladů řízení přiznána. Zpeněžení i zadlužení konkrétní nemovitosti je navíc úkonem časově náročným, ve vztahu k výši soudního poplatku neadekvátním a zpeněžení pak i nevratným. Z vlastnictví nemovitosti či více nemovitostí však na druhé straně lze soudit na to, že účastník má prostředky, z nichž tyto nemovitosti udržuje, či dokonce, že z těchto nemovitostí má určitý výnos. Vlastnictví nemovitosti, stejně jako jiných hodnotných věcí, tedy je jedním z hledisek, z nichž lze usuzovat na majetkové poměry, jakož i na prostředky, jimiž účastník disponuje. To však bude vždy záležet na konkrétních okolnostech, které nelze obecně kategorizovat.

[35] Krajský soud nepovažoval vlastnictví nemovitostí za jediný, ani hlavní důvod pro zamítnutí žádosti stěžovatele, ale zohlednil tuto skutečnost v souladu s citovaným usnesením rozšířeného senátu jako jednu z okolností, k níž bylo třeba přihlédnout. Z vlastnictví nemovitostí (upřesněných výše v bodu [5]), které neslouží pouze k rodinnému bydlení, lze mimo jiné usuzovat na to, že finanční zabezpečení stěžovatele do budoucna není závislé na šetření veškerých volných finančních prostředků v současnosti.

[36] Se stěžovatelem lze souhlasit v tom, že předpokládané náklady zastoupení advokátem by pravděpodobně byly vyšší, než je částka, kterou jako odměnu advokáta ve věcech sociálního zabezpečení stanoví advokátní tarif (1.000 Kč za 1 úkon právní služby, viz § 7 bod 3 ve spojení s § 9 odst. 2 advokátního tarifu). Smluvní ceny služeb advokáta se mohou (a to i podstatně) lišit od cen mimosmluvních odměn uvedených v advokátním tarifu, a mohou být tedy vyšší než soudem uvedená částka, nelze ale současně přisvědčit stěžovateli, že by s ohledem na všechny výše popsané okolnosti byly pro něj tyto služby finančně nedostupné (srov. rozsudek ze dne 28. 7. 2010, č. j. 6 Ads 71/2010 – 102).

[37] Nejvyšší správní soud nesouhlasí ani se závěrem krajského soudu, že by stěžovatel mohl získat finanční prostředky i výběrem penzijního spoření. Je obecně známou skutečností, že výběr prostředků uložených v rámci penzijního spoření je zpravidla vázán na určité (zejm. časové) podmínky, jejichž nedodržení a předčasný výběr může znamenat ztrátu výhod, pro které bylo spoření uzavřeno, v některých případech (v závislosti na podmínkách konkrétní smlouvy) pak předčasný výběr ani nemusí být možný. Posouzení celkových poměrů stěžovatele však nesvědčí pro závěr, že by v důsledku nevyhovění žádosti o ustanovení zástupce byl stěžovatel nucen sáhnout k tomuto značně nevýhodnému řešení.

[38] Konečně, Nejvyšší správní soud nesdílí pochybnost krajského soudu o tvrzené výši výdajů na stravování (stravování otce 6.000 Kč a matky 4.500 Kč měsíčně, tj. 200 Kč, resp. 150 Kč denně), krajský soud však z těchto údajů při svém výpočtu vyšel, a nedopustil se tak nesprávného posouzení.

[39] I přes dílčí výhrady k argumentaci krajského soudu Nejvyšší správní soud nepřisvědčil stěžovateli v tom, že by krajský soud dostatečně konkrétně nevysvětlil, z jakých důvodů nepovažoval podmínky pro vyhovění žádosti za splněné nebo že by se dopustil nepřiléhavých zobecňujících hodnocení. Krajský soud s ohledem na všechny okolnosti posuzované věci správně dovodil, že stěžovatelovy poměry neodůvodňují ustanovení zástupce soudem a že se stěžovatel nenachází v situaci, v níž by nevyhovění žádosti o ustanovení zástupce mohlo způsobit ve svých důsledcích odepření možnosti dovolat se svého práva u soudu.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[40] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[41] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační

stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. dubna 2019

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu